

mednarodni posveti odlična priložnost za povezovanje strokovnjakov v širšem mednarodnem prostoru, kar jim daje priložnost, da združeno vplivajo na vodilne strukture ter jih prepričajo o pomenu etnoloških raziskav in potencialu stroke, ki nenehno stopa v stik z ljudmi in raziskuje dejanske vplive nacionalnih politik na njihovo življenje. Razprava o idejah, kako opravljati raziskovalno delo in

spodbuditi kulturni turizem v ruralnih območjih, se je nadaljevala ob zaključnem ogledu Osijeka.

Za objavo prispevkov s 14. *Vzporednic* bo poskrbelo Hrvaško etnološko društvo ob sodelovanju Slovenskega etnološkega društva. Program posveta s povzetki prispevkov je dostopen na spletnem naslovu https://issuu.com/banianitc/docs/lug-selo_21-stoljec__a-prvi_print.

30. PODELITEV MURKOVE NAGRADE, MURKOVEGA PRIZNANJA IN MURKOVIH LISTIN

Muzej novejše zgodovine Slovenije, Ljubljana, 11. november 2016

Prispeli predlogi za Murkovo nagrado, priznanje in listine so razveselili Komisijo zaradi številčnosti, še posebej pa zaradi tehtnih utemeljitev. Razveseljivo je tudi dejstvo, da ste etnologinje in etnologi tako zavzeto spremljali delo svojih profesionalnih in ljubiteljskih kolegov ter ste s predlogi želeli njihovo delo pokazati širšemu krogu in ga pozitivno ovrednotiti. Pokazali ste na številne vrhove v naši vedi in v ljubiteljskih prizadevanjih. Komisija je imela dolgo in tehtno sejo, saj je bila izbira nagrajencev med tako kakovostnimi in izenačenimi predlogi sila težka, zlasti ko smo videli, da bi si vsak od desetih prispelih predlogov zaslužil nagrado. Po dodatnem pregledu gradiva ter ob sprotih iskanjih dodatnih informacij in pojasnil se je Komisija vendarle morala odločiti. In se je.

Komisija v sestavi Irena Destovnik, Andrej Dular, Jerneja Ferlež in Marko Terseglav se je sestala na seji 4. 10. 2016 in ugotovila, da je v roku prispelo deset predlogov: dva za Murkovo nagrado, dva za Murkovo priznanje in šest za Murkovo listino. Murkovi listini je podelila družini Kaker in Matevžu Omanu, Murkovo priznanje Karli Kofol in Murkovo nagrado za življenjsko delo Ingi Miklavčič Brezigar.

Murkovo listino prejme družina Kaker za prizadevanja na področju ohranjanja stavbne dediščine. Družini Kaker z očetom Jožetom na čelu je ob pomoči strokovnjakov uspelo rešiti, ohraniti in obnoviti šest starih objektov: tri kašče, olcarsko hišo, ki stoji v Lučah in jo zdaj uporabljajo upokojenci, pa preužitkarsko kočo na Ljubnem in Žagerski mlin v Podvolovljeku, ki je še edini delujoči mlin na vodni pogon na tem področju. Na planino Jezerce pa je bila predstavljena pastirska kočica. Večino objektov je Jože Kaker rešil pred propadom, poskrbel je za njihovo obnovo in vzdrževanje ter zagotovil njihovo nadaljnjo uporabo. Gre

za izjemen projekt celostnega ohranjanja tradicionalnega stavbarstva, ki je prežet z navdušenjem družine Kaker, ki se ji SED oddoljuje z Murkovo listino.

Komisija podeljuje Murkovo listino Matevžu Omanu za zbirateljsko, raziskovalno in publicistično delo. Slavist Matevž Oman se posveča lokalni zgodovini Stražišča, o kateri je v različnih revijah in zbornikih objavil številne članke in razprave, piše o Strašanih in zgodovini društev, osrednjo pozornost pa namenja sitarstvu in sitarjem v Stražišču. Zbira predmete dediščine, ki so postali temeljni fond za lokalno muzejsko zbirko z bogato fototeko. Veliko je prispeval tudi k ohranjanju, raziskovanju in poznavanju krajevnega govora. Širino Omanovega dela kažejo članki in publikacije, v katerih združuje arhivsko in terensko delo. S svojim domoznanskim delom ohranja spomin na tisto Stražišče, ki izginja, a bo po njegovi zaslugi ohranjeno za poznejše raziskovalce.

Murkovo priznanje je Komisija namenila Karli Kofol iz Tolminskega muzeja za razstavo *Človek in vojna*. Ob obleževanju stoletnice prve svetovne vojne bi najprej pričakovali klasično razstavo vojaško-zgodovinskega značaja, kjer so v ospredju, hote ali nehote, navdušenje nad vojaško taktiko in orožjem, ki jih spremljajo zgodovinska dejstva in kronološka dejstva. Avtorica se je vsemu temu izvrstno izognila, saj je bil njen namen, da vojaško zgodovino prenese v življenjski vsakdan in pokaže, kaj vojna prinaša ljudem. S tem je razstavi dala etnološki okvir, v katerega na prvo mesto postavlja človeka, posameznike in družbe, ki s svojimi dejanji in odločitvami povzročajo vojne, na drugi strani pa so vojaki in civilisti, ki so nekoč živeli v sožitju. Avtorica to ilustrira s citati vseh sodelujočih in prizadetih v vojni, s čimer spodbuja k razmisleku, zakaj se vedno znova srečujemo z vojnami. Drugi sklop razstave

* Marko Terseglav, dr. literarnih ved, upokojeni znanstveni svetnik, Rimška 25, 1000 Ljubljana; marko.terseglav@gmail.com.

Murkovi nagrajenci.
Foto: Naško Križnar, 11. 11. 2016.

spregovori o vojaku, o njegovem vojaškem vsakdanjiku, o podrejenosti skupini in vojaški disciplini ter o njegovem intimnem življenju, s srečevanjem z bolečino in smrtjo in tudi z dejstvom, da mora vojak za svoje preživetje ubijati druge ljudi – vojake. Tretji sklop je posvečen t. i. civilistom, katerih trpljenje ni nič manjše, saj se spopadajo z izgubo domov in dragih, z begunstvom, s pomanjkanjem itn. V zadnjem sklopu se avtorica naveže na medmuzejski projekt *Pot domov*, kjer s fotografijami in citati izpostavlja dileme, kako po trpljenju in številnih smrtih znova zaživeti normalno življenje, obnoviti dom, se spopasti s telesno ali duševno invalidnostjo in živeti brez nočnih mor.

Razstava *Človek in vojna* Karle Kofol odpira malo raziskane in redko predstavljene teme, pri čemer je težišče preneseno v etnološko vsakdanjost. Razstava zastavlja številna vprašanja, na katere moramo iskati nove odgovore. Avtorici je uspelo z že mnogokrat videnim in slišanim gradivom opozoriti na pravo realnost vojne, v kateri ni herojev in zmagovalcev, so zgolj posamezniki, psihično in fizično ranjeni v razčlovečeni in moralno poraženi družbi. To pa je najtežje prikazati z besedami in z orodji razstave, a Karli Kofol je uspelo. Razstavljeno »vojno zgodbo« je uspelo avtorici nadgraditi s številnimi vodenji in predavanji in tudi s spletno predstavitevjo. Ob vsaki temi je mogoče prek posebnih kod ter pametnih telefonov in tablic dostopati do daljših besedil v slovenskem, angleškem in italijanskem jeziku.

Murkovo nagrado za življenjsko delo pa prejme mag. Inga Miklavčič Brezigar, upokojena muzejska svetnica Goriškega muzeja. Mag. Inga Miklavčič Brezigar je svojo poklicno pot začela kot konservatorica na takratnem Zavodu za spomeniško varstvo. V želji po večji družbeni angažiranosti se je leta 1983 zaposlila v Goriškem muzeju kot kustodinja etnologinja in tu aktivno delovala vse do upokojitve. Njeno delovanje v etnološkem oddelku muzeja je

Mag. Inga Miklavčič Brezigar, prejemnica Murkove nagrade za življenjsko delo.

Foto: Naško Križnar, 11. 11. 2016.

v veliki meri zajeto v njeni magistrski nalogi, v kateri je analizirala sociološki pomen muzejskega dela. V praksi pa je muzejsko delo usmerila v tok nove muzeologije in v delo z ljudmi ter spodbudila nove načine dela pri zbiranju materialne, družbene in duhovne kulturne dediščine. Svojo vlogo je videla v dejavnosti eko muzejev v službi lokalnega okolja, ko se ljudje začnejo zavedati lastne identitete prek kulturne dediščine. Muzeja ni videla le kot statično institucijo, ampak kot objekt, ki aktivno žarči v okolje.

Po letu 1987 je začela s pripravami za obnovo Trentarskega muzeja, s katerim je skušala predstaviti obiskovalce v čas tradicionalne ljudske kulture v Trenti. Vzporedno je spremljala nastanek Kobariškega muzeja, leta 1995 pa se je v Breginju začela radikalna preureditev po potresu obnovljenih hiš starega stavbnega jedra v muzejsko prezentacijo breginjske hiše. Nagrajenska je prevzela nalogo vzpostavitve Breginjskega muzeja, kjer so ji pomagale izkušnje iz Trente in Kobarida. Tudi pri urejanju te zbirke se je povezala s prebivalci, da so v obnovljenih hišah vzpostavili muzejsko zbirko, ki danes oživlja Breginjski kot.

Omeniti velja njeno razstavo (1994) o do tedaj marginalni tematiki goriške zgodovine – o aleksandrskih. Sodelovala je pri projektu *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja* in pri mladinskih raziskovalnih taborih v Bovcu in Tolminu.

Njena razstava *Spomini naše mladosti ali življenje pod zvezdami* pa je bila prva, ki se je iz tradicionalne podeželske problematike premaknila v smer raziskav sodobne ljudske in delavske kulture Goriškega. Ob raziskavi in razstavi se je v Goriškem muzeju oblikovala prva etnološka muzejska zbirka sodobne delavske kulture 20. stoletja. Pomembni tematski razstavi, ki sta sledili, pa sta bili *Skrinje na Goriškem* in *Pustovanje na Goriškem*, nato pa še razstavi o posodju ter o stoletnici bohinjske proge in solkanskega mostu.

Najbolj angažirano muzejsko delovanje Inge Brezigar je bilo na območju Lokavca in Trnovsko-Banjške planote. Poleg predavanj in člankov se je kot strokovna sodelavka vključila v evropski projekt *Ljudem (Ljudska dediščina za muzeje)*, posebej predana pa je bila tematiki aleksandrink. Leta 2012 je pripravila razstavo *Meščanstvo na Goriškem*, s katero je posegla na področje tistega etnološkega raziskovanja, ki je bilo nekoliko zanemarjeno. V obdobju 2012–2015 je nagrajenka sodelovala pri čezmejnem projektu *Zborzbirk*, v katerem je pripravila razstavo *Etnologija, zbirke in prva vojna*. Svojo dolgoletno strokovno pot

v Goriškem muzeju pa je mag. Inga Miklavčič Brezigar zaključila z razstavo *Industrijska dediščina na Goriškem*. Njeno plodno kariero so zaznamovali tesni stiki z ljudmi, terensko delo, odprtost in povezovanje. Njeno pojmovanje muzeja je temeljilo na spoznanju, da mora biti muzej odprta, povezovalna ustanova in kraj srečanj. Dolga leta je bila tudi edina muzealka, ki se je zavedala pomena aleksandrink, s svojim delom pa je na Goriškem sprožila pravo domoznansko gibanje in tlakovala pot številnim muzejčkom, brošuram in razstavam.

